

Kántor Zsolt

Esőzés

Eljött ez az idő is, büszkén hordja gömbölyded terhét a víz-csepp, ősz van, túl a nehezén, csinálja az ember tovább, amit lát, hogy egyre újabb világok: teendők nyílnak, milyen érdekes hangzások és mennyi dolog lakozik bennük! Akkor, ha The end, nincs több teendő? Ilyen eső nincs is: ömlik, mint a metaforák. Akár a forrás, amely felbuzog a lélek mélyéből. Rengeteg ér, sejt van szavaink babaruhái alatt. De leginkább alszanak. A végesség, a távlat és a nyelv, mint személyes ügy. Az, hogy válaszol a nyelv, magától írja a feleletet a szívedbe, a hangodba. És ez nem elt, akár a függvény akár az index, hallgatagok mind, nem ők mondják meg, mi az ábra a művel. Az én kedvenc tanárom is (mit művel?) beírja az indexbe a jegyet, minekutána feleltem. Minősíti a mondottakat. Közben az esernyő a tanterem sarkában magától kinyitlik hirtelen. Dehát, minek is összecsküni, ha csurom víz? Az esőzést kellene, ha lehetne, behajtani, mint egy nagy enciklopédia fedelét.

Lefelé a Tiszán – hajónapló (2. rész)

Előzmény: Lefelé a Tiszán – hajónapló (1. rész): A hajónapló első bejegyzései: Július 26. hétfő; Július 27. kedd; Július 28. szerda; július 29. csütörtök; Július 30. péntek. Szarvas és Vidéke Hetilap 33. szám

Július 31–augusztus 1. szombat–vasárnap

Sugár- és esővédelem

Indulás Záhony felé – esőben. Telefon az egykori szarvasi évfolyamtársnak: jövőnk. – Mogyorósánál vagy Tuzséron kössetek ki, kocsival megyünk érteket. Valóban jönnek. Két nap civilizáció. A rádió ríogat: a jövő héten is eső. F. fölajánlja, hogy adjuk fel. T. és E. hallani sem akar róla. Kapunk két paksi sugárvédelmi kezelést. Úgy nézünk ki benne, mint az úrhajósok, de az eső ellen tökéletes, és még meleg is.

Augusztus 2. hétfő
A pontonhídon átsétálunk Lónyára. A révész ríogat: lehet, hogy a Tisza áradása miatt szét kell szedni. Lónya ugyanolyan határ menti falu, mint Milota. Csak hogy ez valóban haldoklik. A főúton minden negyedik ház lakatlan. Befutotta őket a repkény, ablakaik beverve, vakolatuk omladozik, van, amelyik részben vagy teljesen összeomlott. Siralmas látvány. A ház előtti padokon idősök ülnek. Beszélgetni kezdünk. Csüggedten sorolják: ebben és ebben a házban már csak egy-egy idős ember él. Négy öt év múlva a teljes házsról kihál. A gyerekek elmentek Nyíregyházára, Pestre vagy máshova. A házak senkinek sem kellenek, van amelyiket évek óta árulja Pesten élő gazdája.

A Lónyay-kastély parkja viszont gyönyörű: hatalmas, évszázados gesztenyesor szegélyezi a kastély egykori főújtját, terebélyes

platanok színesítik a tisztásokat. Megnézzük a Lónyay-kriptát is. Itt nyugszik az egykori miniszterelnök is, de erről semmi nem ad tájékoztatást.

Változókéony időben evezünk tovább, napi 3-4 zápor kíséretében. Védőruha föl, és rá sem hederítünk.

Augusztus 3. kedd

Vége ragyogó idő. Kellemes megállók: evés, ivás, fürdés a homokpadokon. Nostalgia az öt évvel ezelőtti táborhelyeken.

Valahol a Felső-Tiszán

Este 7 óra, kezdődik F. szokásos ingerültsége. Sötétedik, felhősödik, táborhely sehol. Tiszabercelnél sátoros ünnep, a part foglalt. Két kilométerrel lejjebb, egy kukoricás mentén verünk táborn. E. nekilát palacsintát sütni, F. az erdőn át begyalogol Bercele, mert öt éve sem sikerült megnézni a Besenyei György-emlékházat. (Besenyei a magyar felvilágosodás irodalmának első jelentős alakja, Mária Terézia testőre volt. Az ő programja nyomán kezdődött meg irodalmi nyelvünk és nemzeti irodalmunk kialakulása.) Este 10-re meg is találja. A kiskapu nyitva, a házat körüljárja, keresi a hely szellemét. Megnyugszik: ez is kipipálva.

Öreglebens

A parton egy dixi-együttes játszik. F. frissen sült kifliket vesz társainak. Zseblámpa sehol, az erdő „töksötét”. Két eltevéssel meg is őrzi, néha pocsolásban gázol. Boldogan viszi a süteményt „haza”. Senkinek sem kell, mert jóllaktak palacsintával. A kiflik reggelre ráögümnivá válnak.

Augusztus 4–5. szerda–csütörtök

Indulunk Tokaj felé. Jó lenne egy nap alatt leérni, de – mivel most is csak 11 órakor sikerült elindulnunk – ránkesteleddik. Szabolcsveresmartnál (de szép neve van, soha nem hallottuk) – a szokásos esti idegeskedés után – remek táborhelyet találunk. Itt táboroznak a Tiszabecs-nél felburolt túrázók is. Nagy bográcsban főzik a pörköltet.

Tokaj. Csupa közhely: bor, lángos, fagyalt, borozó, születésnap ebéd, borozó, fagy, lángos, elvetélt kísérlet a tévítőny bevetelésre, borozó. A sorrend egyáltalán nem biztos. Nyolc liter Tokajival nehezdednek a hajók.

Rossz emlék az öt évvel ezelőtti kempingről: fölöttünk a közúti híd, alattunk a vasúti híd, percenként dübörögnek a járművek, mellettünk részeg fiatalok óbogatnak. Most az északi kempinget választjuk. Csened, nyugalom, madárdal. Éjfél után 1500-as motorosok kezdenek körözni az úton, mellettünk franciák nevelik borjú nagyságú kutyáikat, amelyek öblös hangon ugatnak. Hajnali fél hatkor megjelenik egy traktor, és – örjítő dübörgés közepette – nyolcra már le is kaszálja a kemping melletti futballpályát. Őzdi szomszédaink rémülten menekülnek a kempingből. Mi délutánig maradunk.

Augusztus 6–7. péntek–szombat
Dolce vita. Ragyogó időben csorgunk le Tiszalökiig, ahol a rokonok várnak. Hús hússal, sör sörrel. Kiszolgálunk. Motorcsónakázás a Tiszán, amelynek vize végre letisztult. Úszkálunk a hajó körül: kirándulunk az erdő mellett holtághoz, kipróbáljuk a régi-régi hajókerékkel meghajtott kompot. Ágyban alszunk. Mint a milliomosok. Szombat este hazaérünk Szarvasra. A kenek haza kell vinni, a kert gazos, a gyepp megnőtt, a szilva lehullott, az őszibarackot lelepték.

Kipakolunk. A csomagok jelentős részéhez hozzá sem nyúlunk, de legalább megtűráztattuk. A szennyes ruha több mosógéppny. Hétfőtől pedig fényképes beszámoló keretében mesélhetjük, milyen ragyogó dolog ereszkedni – lefelé a Tiszán.

– F –

Az arborétum napjainkban II.

Előző lapszámunkban olvashatták annak a tájékoztató anyagnak az első részét, melyet Sziártó Péter igazgató a képviselő-testület felkérésére készített el. Az alábbiakban a beszámoló második felét olvashatják.

A kert bemutatása a vendégeknek

A Szarvasi Arborétum a december 15-ján 5-ig terjedő időszakot kivéve egész évben látogatható. A belépőt fizető vendégek száma évente megközelíti a 70 ezret. Ezen túl számos rendezvényt – pl. Polgármesterek Országos találkozóját, határainkon túl élő magyar fiatalok sportrendezvénye – támogat az arborétum azzal, hogy a résztvevők számára ingyenes a belépés.

A Pepi-kert egy csodálatos élő műalkotás. Úgy kell fenntartani, hogy örízze a letűnt idők hangulatát, eredeti térharmoniját, milióját ne változzon. (Alapja az 1953-as dendrológiai térkép.)

Mivel az Arborétum a környezetétől eltérő, igen érzékeny új élőhely, amely egyre inkább természetközeli alakul, úgy kell ápolni, gondozni, hogy a bemutatásának megmaradjon, az élőhely tovább fejlődjön és gazdagodjon, az arborétumban 1600 féle fás növény, 240 lágyszárú növény, 210 kalapos gomba, 420 bogár, 100 madár és sok egyéb állat és növényfaj található meg.

A bemutathatóságot internet (MABOSZ honlap), tájékoztató táblák, digitális információs tábla, színes útikalauz (125 képpel, térképpel, tájékoztató ponttal), színes belépőjegy (képeslappal, térképpel), kiállítások, rendezvények, a média és kiadványok segítik. A jegyek ára gyerekek, diákok és nyugdíjasok számára 300,- Ft, felnőtteknek 500,- Ft.

Oktatás

A fenntartó egyetem két karának hallgatói részére a tantervükben meghatározott éves bemutató gyakorlatok megtartására ad lehetőséget a Szarvasi Arborétum és felkérésre más egyetemek agrár karai részére is rendezünk bemutatókat. Itt működik a Tessedik Sámuel Főiskola Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Karának Kihelyezett Erdőismereti Tanszéke ahol a nappali és levelező tagozatos hallgatók dendrológiai, erdő- és vadgazdál-

kodási, erdő- természetvédelem- tájvédelmi ismereteiket gyarapíthatják. Az arborétumban számos diák tölti gyakorlatát és nincsenek kevesen azok sem, akik itt találnak témát és konzulens szakdolgozatuk elkészítéséhez.

A kutatás számára is ideális „terep” a szarvasi növénygyűjtemény, hiszen az arborétum élő génbanknak tekinthető. Folyamatban van a teljes dendrológiai térkép elkészítése: Az idén tervezzük a védett terület két, eddig még fel nem mért tábláján az adatgyűjtést, az archiv és háttér adatok, információk további gyűjtését, folytatjuk a kertben végzett jelentősebb munkák fotódokumentálását.

Nem szakad meg a klimatológiai, hidrológiai adatok, a meteorológiai észlelések feljegyzése, és a talajvíz kutak mérése is a megszokott gyakorisággal történik. A vegetációs időben kiemelt feladat a génbankos növényállomány megfigyelése, az adatok dokumentálása. Nemzetközi magcsere megállapodás keretében az országban ismeretlen fajok honosításával, fajta-előállításával kísérletezünk, 2004-2005-ben 9 fajtát jelentetünk be.

Disznóvénytermesztés, értékesítés

A disznóvénytermesztés céljait a 6,5 hektáros faiskola, 400 négyzetméter alapterületű üvegház, 1200 négyzetméter területű edényes termesztő telep, és a disznóvény áruda szolgálja. Az értékesítésből évente 6 millió forintot meghaladó bevétele van az arborétumnak.

Az ország egyik legszebb kertje

A 150 éves „aggastyán” jól bírta az elmúlt évek gyötrelmét, melyek között a magas fák koronáin éjszakai vízmadarak is emlíst érdemelnek. A természeti katasztrófák és az elöregedés okozta károkat nagyrészt helyreállítottuk, illetve folyamatosan végezzük. Sok növényt akarunk ültetni a bemutathatóság minőségét javítva, és nagyon sok kiskisikolást, fősikolást, egyetemistát oktathatni.

A Szarvasi Arborétum az ország egyik legjobban felszerelt, legszebb kertje, igen idős kora, túlerheltsége, a természeti szélsőségek és katasztrófák ellenére esztétikailag és minőségében, jelenlegi méreteiben, téréharmonijában egyedülálló.

A reprezentatív mondható látogatói vélemények többségében csodálatosnak ítélik meg a Szarvasi Arborétumot. Itt mondunk köszönetet azoknak is, akik ezt jobbitó szándékkal, az igényesség irányába mutatóan néha másképp látják, és továbbra is várjuk segítő szándékú észrevételeket.

Sziártó Péter igazgató